

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXVI/61/09
Rady Miejskiej w Mroczy
z dnia 26 czerwca 2009r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI WYRZA

Wyrza, luty 2009 rok

SPIS TREŚCI

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI WYRZA.....	2
1. Historia Wyrzy.....	2
2. Położenie.....	3
3. Dostępność komunikacyjna.....	5
4. Liczba ludności (stan na 31.12.2008r.).....	5
5. Struktura przestrzenna miejscowości.....	5
6. Inwentaryzacja zasobów sołectwa.....	5
6.1. Walory środowiska przyrodniczego.....	5
1.stawy rybne.....	7
6.2. Walory środowiska historyczno-kulturowego.....	7
6.3. Imprezy.....	7
	7
6.4. Tereny i obiekty.....	8
6.5. Gospodarka i rolnictwo.....	9
6.6. Ludzie, organizacje społeczne.....	10
7. Jaka jest miejscowość Wyrza?.....	10
8. Analiza SWOT.....	11
II. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI WYRZA.....	12
2.1. Kierunki rozwoju.....	12
2.2. Wizja rozwoju miejscowości Wyrza (jaka ma być w przyszłości).....	12
3.1. PRIORYTET 1: Rozwój rekreacyjno – kulturalny miejscowości.....	13

I. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI WYRZA

1. Historia Wyrzy

Wyrza jest jedną z najstarszych miejscowości w Gminie Mrocza oraz na Krajnie. Na początku ziemie należące do Wyrzy tworzyły jedną całość z Białowieżą, Kaźmierzewem (Kaźmierowem).

Nazwa miejscowości Wyrza wzmiankowana była po raz pierwszy już w XIII wieku. Występowała jako: Vyrsko lub Wirsko (1299r.), Wirsko (1304r.), Vyrza (1469r. i 1578r.), następnie w XIX wieku jako Wyrza, niemieckie Friedrichsberg, później także jako Wyrza oraz Wyrzeckie Huby parafia Mrocza.

Właścicielami Wyrzy byli: biskup poznański w 1304 r., Henryk z Wyrzy w 1432 r., Jan Wyrzyski i Mikołaj Orzelski w 1497r., Witosławscy w 1591r., J. Grafowski w 1773r.. Wieś usytuowana nad rz. Orlą przy drodze lokalnej, w parafii mroteckiej, a w XV i XVI w. samodzielna parafia (od 1617 r. kościółek został filią kościoła w Mroczy, a w 1653 r, pozostały po nim ruiny); młyn i karczma od XVI w. Dzisiejsze przysiółki: Górka, Janowo, Kolonia Wyrzańska, Pod Małocin, Pod Witosław, Siekierkowo.

Nazwę wsi zalicza się do nazw topograficznych. Istnieje wersja, że pochodzi ona od położenia wsi na wyżu, po staropolsku na wyszu, czyli na wysokim brzegu rzeki Orli. Prawdopodobna jest również wersja, że nazwa pochodzi od prapolskiego wyrazu *wyr* czyli sowa puchacz lub od nazwy charakterystycznego elementu topograficznego, w tym przypadku przepływającej przez okoliczne ziemie rzeczki.

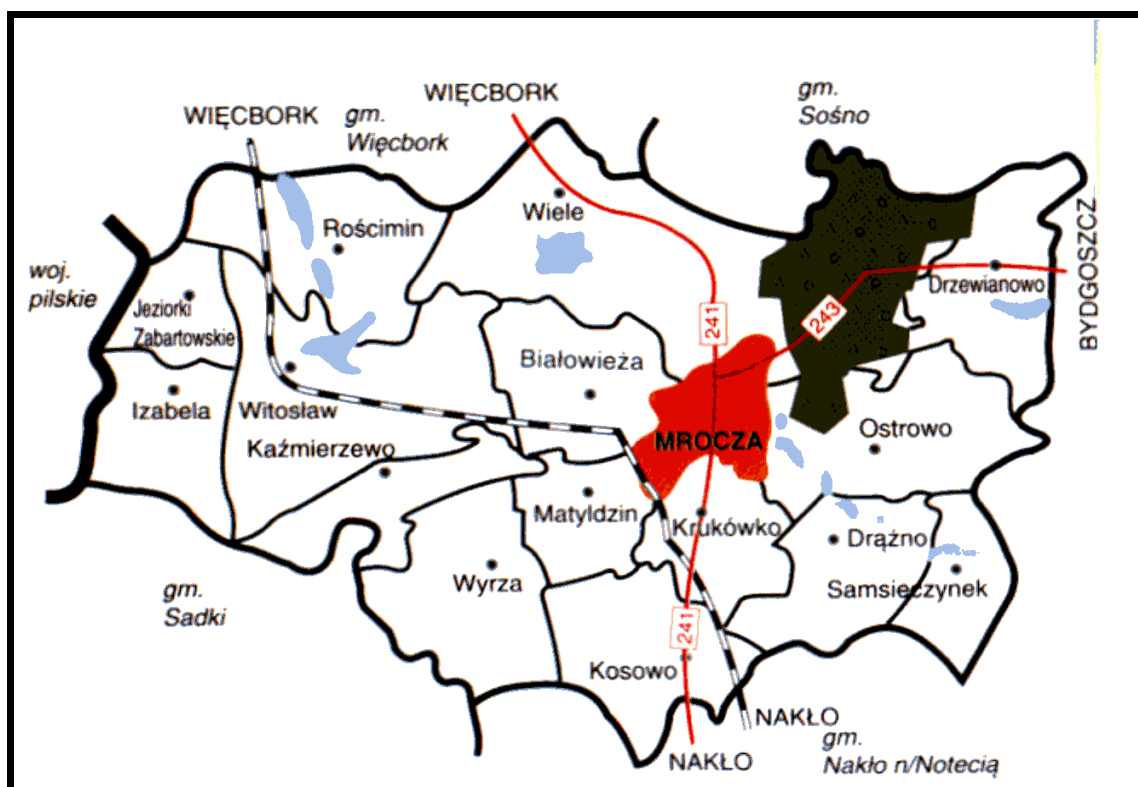
2. Położenie

Miejscowość Wyrza położona jest w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie nakielskim, w pd. - zach. części Gminy Mrocza. Graniczy z takimi sołectwami jak: Kaźmierzewo, Matyldzin, Kosowo oraz z Gminą Sadki (Broniewo, Dębowo) i Gminą Nakło (Małocin).

Wieś Wyrza leży ok. 6 km od Mroczy i ok. 10 km od Nakła.

Mapa 1. Położenie Wyrzy na tle kraju i województwa.

Mapa 2. Położenie miejscowości w Gminie Mrocza

3. Dostępność komunikacyjna

Przez teren sołectwa Wyrza przebiega droga powiatowa o nawierzchni bitumicznej relacji Mrocza – Chrząstowo. Przy drodze powiatowej są dwie wiaty przystankowe, utrzymywane przez sołectwo. Mieszkańcy korzystają z komunikacji zorganizowanej przez PKS i prywatnych przewoźników. Przez teren sołectwa płynie rzeka Orla. Na terenie sołectwa występują drogi gminne o nawierzchni bitumicznej oraz nawierzchni gruntowej.

4. Liczba ludności (stan na 31.12.2008r.)

Nazwa miejscowości	0-5		6-12		13-18		19-60		61-65		Pow.65		Razem
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
Wyrza	18	14	18	10	19	14	111	108	13	9	5	21	360

5. Struktura przestrzenna miejscowości

Centrum Wyrzy ma charakter ulicówki tworzącej zwartą zabudowę, którą stanowią mieszkania Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej, dwa bloki oraz kilka budynków wielorodzinnych. Zabudowania rolnicze są rozproszone w całej miejscowości, mają charakter kolonijnej zabudowy powstałej z parcelacji XIX i XX – wiecznej. W Wyrzy funkcjonują trzy zakłady usługowe z branży budowlanej, które poza Rolniczą Spółdzielnią Produkcyjną dają pracę miejscowej ludności.

6. Inwentaryzacja zasobów sołectwa

6.1. Walory środowiska przyrodniczego

- lasy, drzewostan dębowy w pobliskim lesie, grzyby
- rzeka Orla

Fot.1.

➤ centrum wsi

Fot. 2,3,4

1. stawy rybne

- ostoja dzikiego ptactwa i zwierzyny leśnej (dziki, sarny, lisy, jenoty, borsuki)
- żeremie bobrowe

6.2. Walory środowiska historyczno-kulturowego

- Kościółek – w Wyrzy istniała parafia katolicka (pierwsze wzmianki w 1404r.), w XV i XVI w. samodzielna parafia, od 1617 r. kościółek został filią kościoła w Mroczy, a w 1653 r, pozostały po nim ruiny.
- Kaplica poniemiecka, ewangelicka
- Specyficzne nazwy – Wyrza, Janowo, Siekierkowo

6.3. Imprezy

- okolicznościowe: m.in. Dzień Matki, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet
- Dzień Dziecka

Fot. 5. Dzień Dziecka

Fot. 6. Dzień Dziecka

Fot. 7. Dzień Dziecka

6.4. Tereny i obiekty

Mieszkańcy sołectwa mają dostęp do wody do picia i na potrzeby gospodarcze z wodociągu. Nieczystości płynne odprowadzane są do szamb i oczyszczalni przydomowej. Na terenie sołectwa zamontowana jest jedna oczyszczalnia przydomowa. Na terenie wsi znajdują się ogólnodostępne zbiorniki do selektywnej zbiórki odpadów.

Obiekty:

- boisko sportowe
- sklep ogólnospożywczy
- wiaty przystankowe- 2 szt.
- most na rzece Orli – szt.1

6.5. Gospodarka i rolnictwo

Na terenie wsi Wyrza występują głównie gleby klasy III – VI.

Najczęściej uprawiane są: pszenica, żyto, jęczmień, buraki cukrowe. Hodowane zwierzęta gospodarskie to trzoda chlewna i bydło. Powierzchnia ogółem wynosi 1085,48 ha, w tym użytki rolne 755,08 ha; lasy zajmują 253,81 ha, wody 5,10 ha; nieużytki 36,28 ha. Drogi, budynki oraz inne budowle zajmują 105,14 ha ogółem.

W Wyrzy znajduje się Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjno - Usługowa. W kilku gospodarstwach zainstalowano silosy zbożowe BIN. mają być sprzedane w drodze przetargu jako działki budowlane.

Struktura użytkowania gruntów, bonitacja gleb

Tab. 1. Powierzchnia gruntów [w ha i w %] według sposobu użytkowania

Sołectwo	Użytki Rolne	Lasy (a)	Wody (b)	Nieużytki	Pozostałe Grunty (c)	Grunty ogółem
Wyrza	755,08	253,81	5,10	36,28	35,21	1085,48

a- lasy, tereny zadrzewione, zakrzewione, parki

b- wody stojące, wody płynące, rowy, zbiorniki

c- drogi, budynki, budowle

Tab.2. Powierzchnia gruntów [ha] w poszczególnych klasach bonitacyjnych pod użytkami rolnymi we wsi Wyrza

Sposób użytkowania gruntów	II	III	IV	V	VI	Powierzchnia łączna
Grunty orne	-	386,96	229,29	99,36	16,48	732,09
Łąki	-	-	-	0,30	0,51	0,81
Pastwiska	-	-	7,19	5,17	2,13	14,49
Sady	-	0,97	5,42	1,29	-	7,68
Ogółem w kl. bonit.	-	387,93	241,90	106,12	19,12	755,07

Źródło: Rejonowe Biuro Geodezji i Kartografii w Nakle n / Notecią

6.6. Ludzie, organizacje społeczne

1. Koło Gospodyń Wiejskich – powstało w 2007 r.
2. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjno – Usługowa
3. Klub Seniora

7. Jaka jest miejscowość Wyrza?

Co ją wyróżnia?	Jedna z najstarszych miejscowości w Gminie, piękne położenie w terenie, wysokotowarowe rolnictwo, hodowla trzody chlewnej i bydła
Jakie pełni funkcje?	Wieś rolnicza, mieszkalne
Kim są mieszkańcy?	Głównie rolnicy indywidualni oraz członkowie Rolniczej Spółdzielni Produkcyjno – Usługowej (RSPU Wyrza) – ok. 15 mieszkańców wsi jest zatrudnionych, robotnicy budowlani (3 firmy budowlane)
Co jest podstawą utrzymania?	RSPU Wyrza, indywidualne gospodarstwa rolne
W jaki sposób są zorganizowani mieszkańcy?	Aktywnie działającemu sołtysowi udaje się zaangażować do pracy na rzecz wsi coraz więcej osób, KGW
W jaki sposób rozwiązują problemy?	Podczas zebrań sołeckich
Jak wygląda nasza wieś?	Centrum wsi posiada zabudowę zwartą, zadbane oraz gospodarstwa rolne – zabudowa rozproszona.
Jakie obyczaje i tradycje są u nas pielęgnowane i rozwijane?	Dożynki Gminne
Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	Wieś średnio zadbane
Jakie jest rolnictwo?	Zróżnicowane, w zależności od rodzaju gleb
Jakie są powiązania komunikacyjne?	PKS Wyrza – Mrocza, Wyrza - Nakło
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	Rada Sołecka organizuje imprezy okolicznościowe, zimą kulig, latem różne konkursy i zabawy sportowo- rekreacyjne

8. Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- nieskażone środowisko naturalne (rzeka, lasy, stawy rybne, grzyby)- dobrze rozwinięte rolnictwo- duża aktywność mieszkańców- aktywna działalność KGW	- brak miejsca, którym mieszkańcy mogliby się spotkać, organizować wspólne przedsięwzięcia (brak świetlicy wiejskiej)- brak bezpiecznego miejsca zabaw dla dzieci (brak placu zabaw)- brak boiska sportowego we wsi- słaba jakość dróg- słaba dostępność komunikacyjna
MOŻLIWOŚCI/SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość ubiegania się o środki finansowe z Unii Europejskiej- rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej- poprawa stanu infrastruktury drogowej	- starzenie się społeczeństwa- ucieczka młodych ludzi do większych miast i za granicę Polski- nie wystarczające fundusze na rozwój infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej

II. WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI WYRZA

2.1. Kierunki rozwoju

Wieś zadbane i radosna = nasza mała ojczyzna

Marzę aby moja wieś była zadbane, a mieszkańcy zaangażowani w upiększanie, rozwój i wszelkie inicjatywy na rzecz swojej wsi. Aby była miejscowością, w której młodzież pragnie żyć

Byłbym szczęśliwy gdyby nasza młodzież zdobyła jak najwyższe wykształcenie, aby mogła znaleźć pracę i godnie żyć. Gdyby w naszej wsi była świetlica wyposażona w komputer.

2.2. Wizja rozwoju miejscowości Wyrza (jaka ma być w przyszłości)

Co ma ją wyróżniać?	Zadbane obejścia, godnie żyjący mieszkańcy, zadbane, zielone i ukwiecone centrum wsi
Jakie ma pełnić funkcje?	Dawać mieszkańcom utrzymanie, warunki do wypoczynku i relaksu
Kim mają być mieszkańcy?	Wykształconymi, pracowitymi oraz zaangażowanymi w rozwój wsi
Co ma być podstawą utrzymania?	Praca w rolnictwie oraz przedsiębiorczość prywatna
W jaki sposób na być zorganizowana wieś i mieszkańcy?	Powołanie stowarzyszeń działających na rzecz rozwoju wsi (powołano KGW w 2007r.), Klub Seniora
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	Poprzez zebrania sołeckie, zebrania KGW oraz stowarzyszeń
Jak ma wyglądać nasza wieś?	Estetyczna, zadbane, tereny zielone w centrum wsi, zadbane obejścia i mieszkania
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	KGW, Dożynki, święta państwowe i lokalne (np. wspólne witanie Nowego Roku, witanie wiosny)
Jak mają wyglądać mieszkania i gospodarstwa?	Mieszkania odświeżone, zadbane, przed domem ogródki pełne krzewów i kwiatów, zadbane trawniki
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	Zadbana wieś, przy drogach wycięte zbędne krzewy, wykoszone rowy
Jakie ma być rolnictwo?	Rolnictwo powinno być wysokotowarowe, zmechanizowane i ekologiczne
Jakie mają być powiązania komunikacyjne?	Aby była możliwość swobodnego przemieszania się do większych miast – Mroczy i Nakła
Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?	Planujemy stworzenie placu zabaw dla dzieci. Zajęcia świetlicowe, rekreacyjno – sportowe, dyskoteki

III. OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ

3.1. PRIORYTET 1: Rozwój rekreacyjno – kulturalny miejscowości

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota końcowa	Źródło pozyskania
1.	Budowa świetlicy wiejskiej	Poprawa infrastruktury społeczno – kulturalnej wsi, podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych	Centrum kulturalne dla społeczności lokalnej, miejsce integracji społeczności wiejskiej	2009 - 2010	390 000,00 zł	Budżet gminy, Urząd Marszałkowski
2.	Budowa placu zabaw	Aktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież, poprawa warunków rozwoju fizycznego	Infrastruktura o charakterze rekreacyjno – sportowym przeznaczona dla dzieci i młodzieży wsi Wyrza	2010	20 000,00 zł	Budżet gminy, Starostwo Powiatowe
3.	Budowa boiska	Rozwój infrastruktury sportowej, wzrost liczby osób korzystających z zaplecza sportowo-rekreacyjnego	Infrastruktura o charakterze rekreacyjno – sportowym dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie aktywnego wypoczynku	2013	50 000,00 zł	Budżet gminy, Urząd Marszałkowski
4.	Renowacja kaplicy poniemieckiej	Zachowanie dziedzictwa kulturowego, propagowanie historii	Infrastruktura społeczna	2016	200 000,00 zł	Budżet gminy, Fundacja Polsko – Niemiecka

Plan Odnowy Miejscowości Wyrza jako jedno z priorytetowych zadań zakłada rozwój rekreacyjno – kulturalny wsi m.in. poprzez budowę świetlicy wiejskiej, placu zabaw dla dzieci oraz boiska sportowego.

Budowa świetlicy wiejskiej

Głównym problemem miejscowości Wyrza jest brak świetlicy wiejskiej. Miejsca, które służyć ma integracji mieszkańców, organizowaniu różnego rodzaju imprez kulturalnych. Wybudowana świetlica ma zwiększyć dostęp mieszkańców do różnych form spędzania wolnego czasu, zdobywania wiedzy oraz rozwijania zainteresowań. Ma również zapoczątkować realizację wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi. Sala świetlicy służyłaby jako miejsce organizacji różnego rodzaju szkoleń, wystaw twórców ludowych oraz licznych imprez, zebrań wiejskich. Wyposażona w sprzęt komputerowy umożliwi mieszkańcom wsi dostęp do informacji, szkoleń poprzez internet, przez co ułatwi m.in. poszukiwanie pracy oraz podnoszenie kwalifikacji. W chwili obecnej brak świetlicy uniemożliwia w/w działania.

Realizacja przedmiotowej inwestycji przyczyni się do rozwoju społeczno – kulturalnego miejscowości.. Mieszkańcy będą mieli poszerzony dostęp do dóbr i usług szeroko rozumianej kultury. Wybudowana świetlica wiejska będzie miejscem kultywowania i rozwijania tradycji i kultury lokalnej.

Budowa placu zabaw

Z kolei realizacja kolejnego działania tj. budowa placu zabaw pozwoli na aktywne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Projekt przewiduje zakup wyposażenia placu zabaw oraz zagospodarowanie terenu placu zabaw, jak i terenu wokół.

Budowa boiska

Budowa boiska sportowego pozwoli na aktywne spędzanie czasu wolnego przez wszystkich mieszkańców miejscowości.

Podczas budowy boiska przewidziane są następujące działania:

- rekultywacja, niwelacja terenu i utwardzenie terenu,
- ogrodzenie terenu,
- ustawienie trybun,
- wytyczenie miejsca na zaplecze sportowe (świetlica wiejska),
- wyposażenie obiektu w urządzenia rekreacyjno-sportowe: bramki do piłki nożnej, słupki i kosze do piłki koszykowej oraz słupki i siatkę do piłki siatkowej, piłki do gry, itp.
- wytyczenie miejsc parkingowych.

3.2. PRIORYTET 2: Poprawa estetyki i bezpieczeństwa wsi

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota końcowa	Źródło pozyskania
1.	Oświetlenie dróg	Instalacja kilkunastu punktów świetlnych celem poprawy bezpieczeństwa a użytkownik dróg oraz mieszkańców	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez oświetlenie drogi do Małocina, Kaźmierzowa, Dębowa, centrum Siekierkowa	2011	50 000,00 zł	Budżet gminy, Starostwo Powiatowe
2.	Budowa kanalizacji sanitarnej	Podniesienie jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury technicznej, poprawa jakości środowiska naturalnego	Kanalizacja sanitarna dla społeczności lokalnej Wyrzy i okolic	2011-2012	1 300 000,00 zł	Budżet gminy, środki UE
3.	Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej	Poprawa bezpieczeństwa a pieszych, poprawa infrastruktury przydrogowej, rozwój infrastruktury publicznej	Poprawa jakości życia mieszkańców	2014	20 000,00 zł	Budżet gminy, Starostwo Powiatowe
4.	Budowa drogi Wyrza – Broniewo	Poprawa infrastruktury drogowej, podwyższenie jakości życia mieszkańców, wzrost bezpieczeństwa a ruchu drogowego	Poprawa jakości życia mieszkańców	2012 – 2013	200 000,00 zł	Budżet gminy, Starostwo Powiatowe, środki UE
5.	Budowa zatoki przystanku PKS	Poprawa bezpieczeństwa a komunikacyjnego, rozwój infrastruktury publicznej	Poprawa jakości życia mieszkańców	2015	35 000,00 zł	Budżet gminy, Starostwo Powiatowe

Lp.	Nazwa zadania	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Kwota końcowa	Źródło pozyskania

Wykonanie oświetlenia drogi do Małocina, Kaźmierzowa, Dębowa, centrum Siekierkowa, budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej, budowa drogi (od drogi powiatowej z centrum wsi do Broniewa) oraz budowa zatoki przystanku PKS w znacznym stopniu poprawi bezpieczeństwo mieszkańców i jakość przemieszczania się, a także przyczyni się do wzrostu jakości i atrakcyjności wsi.